

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ
ДИЗАЙНЕРІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Інтеграція України в європейський освітній і науковий простір в умовах глобалізації, модернізації, універсалізації та інформатизації суспільства потребує підготовки фахівця високого рівня освіченості, культури та професіоналізму. У Законах України «Про вищу освіту», «Про освіту», Національній доктрині розвитку освіти, «Державній програмі «Вчитель» наголошується на гуманізації освіти, підвищенні рівня естетичної культури суспільства, становленні фахівців, що володіють загальними законами його розвитку, розуміють та використовують на практиці все різноманіття проявів естетичного відношення людини до світу.

У педагогічному забезпеченні пріоритетних напрямів та завдань вищої освіти важливою є професійна діяльність фахівців дизайнерського спрямування, що покликані бути на передових позиціях формування естетичного смаку в суспільстві, пропагуванні високих моральних та духовних цінностей, піднесенні продукції художньо-творчої діяльності до рівня найсучасніших потреб і запитів людства у прекрасному, досконалому, гармонійному, цілісному, природному та доцільному.

Зміст і характер вирішення освітніх завдань передбачає не тільки виявлення майбутніми дизайнерами професійних та творчих здібностей, вміння сприймати реальний та трансформований світ у сукупності їх взаємозв'язків, передбачати і прогнозувати світові та вітчизняні напрями розвитку культури і модифікувати історичний національний досвід. Окрім цього, фахівцям означеного вище рівня необхідно досить тонко відчувати й прогнозувати шляхи художнього, соціального, гуманістичного, технічного та духовного розвитку людини та суспільства на сучасному етапі розвитку та в майбутньому.

Сучасне суспільство потребує не лише висококваліфікованого спеціаліста, що вміло орієнтується в теоретичних, професійних і практичних питаннях художньої творчості, але й фахівця, що відчуває специфічність естетичної категорії як ціннісного ставлення людини до дійсності; не тільки володіє технічними здобутками та передовими технологіями світового рівня, вміло застосовує їх в своїй педагогічній та художньо-творчій діяльності, але й наділяє все це певним естетичним значенням.

Аналіз вітчизняних та зарубіжних наукових джерел засвідчує, що в теорії і практиці вищої освіти накопичено значний досвід, що може стати основою вдосконалення системи формування естетичної культури майбутніх дизайнерів: визначено наукові засади естетичного виховання та мистецької освіти (В.Бутенко, Б.Еренграсс, С.Коновець, Л.Левчук, К.Макаров, О.Оніщенко, В.Панченко, В.Толстих, та ін.); визначено домінуючі ознаки стратегії професійної підготовки фахівців з позиції нової філософії освіти (Р.Аронов, Г.Васянович, І.Зязюн, О.Карпов, Ю.Корсак, В.Кудін, Н.Ничкало, О.Оніщенко, О.Рудницька, В.Стюпін та ін.); неперервності освіти (С.Гончаренко, Т.Десятов, С.Сисоева та ін.); тенденції оновлення вищої педагогічної освіти, розроблення теоретичних і методичних засад професійно-педагогічної підготовки студентів (О.Глузман, Н.Гузій, В.Орлов, О.Отіч та ін.); теоретико-методологічний аспект професійної підготовки дизайнерів (У.Аренс, Л.Бове, І.Вікентьева, В.Даниленко, Ф.Джефкінс, І.Крилов, М.Ліфінцев, О.Маторін, М.Рогожин, І.Рожков, В.Сьомкін, С.Рибін, Є.Ромат та ін.).

Разом із тим, на рівні теоретико-методичних досліджень проблема формування естетичної культури майбутніх дизайнерів вирішується недостатньо:

у практиці підготовки майбутнього дизайнера, здебільшого, розкриваються окремі організаційно-педагогічні умови та методики підготовки розрізних спеціальностей (відгалужень) дизайну, досить вузьковизначається сутність та зміст його підготовки, націлений, перш за все, на вимоги індустріального суспільства минулого ХХ століття. Все це потребує систематизації змісту формування естетичної культури майбутнього дизайнера в системі вищих навчальних закладів України, уніфікації загальних принципів та методів підготовки, не зважаючи на характерні для різних регіонів особливості, відповідати на потреби сучасності в гармонійному розвитку людини як особистості, творця ідеалів краси та гармонії. Разом із тим, у всій різноманітності регіональних осередків підготовки фахівців напряму "Дизайн" за всіма освітньо-кваліфікаційними рівнями на сучасному етапі досить гостро виникає проблема зміни підходу до формування естетичної культури майбутніх дизайнерів як до багаторівневого цілісного утворення, динамічного за своєю природою та змістом, що має здатність до саморегулювання і є, насамперед, не сталим нормативним комплексом, а рухомою системою, що самоорганізується та самовдосконалюється.

Детального вивчення потребує історичний аспект розвитку дизайн-освіти в Україні та за її межами, аналіз соціального запиту суспільства та вирішення проблеми в сучасних умовах, стан осмислення проблеми підготовки фахівців-дизайнерів в науково-педагогічній літературі, доцільність безперервної підготовки дизайнерів в освітньому процесі.

Провідна ідея досліджень полягає в розгляді формування естетичної культури майбутніх дизайнерів як складової цілісного процесу їх професійної підготовки. З швидким розвитком інформаційних технологій людство перейшло в епоху, яка потребує системного підходу до вивчення естетичного впливу дизайну на розвиток суспільства у взаємозв'язку з усіма галузями наукових знань. Розуміння естетичних ідеалів продуктів дизайнерської діяльності повинно виходити, перш за все, з доцільності їх подальшого використання людиною, збереження природних ресурсів та принесення користі природі та людству. З огляду на вищезазначене актуальною є проблема, що спрямована на підготовку майбутнього дизайнера в єдності професійно-практичного досвіду та формування його естетичної культури в сучасних умовах зміни пріоритетності дизайнерської освіти, тобто цілісного підходу до фахової, психолого-педагогічної, методичної та науково-дослідницької діяльності, формування особистісних смислів не лише в межах моно художнього простору дизайну, але й в умовах вирішення проблеми його цілісного розвитку в контексті інтеграції, взаємопроникнення різних видів художньої діяльності, їх взаємозв'язків та активної взаємодії. Розробка моделі формування естетичної культури має базуватися на системно-цілісному, особистісно-діяльнісному, інтегративному, культурологічному, історичному, методологічному підходах: сучасній теорії педагогічної та психолого-педагогічної діяльності.

Необхідність розв'язання означених суперечностей, об'єктивна потреба і соціальне значення формування естетичної культури майбутніх дизайнерів, що адекватні вимогам сучасності, недостатня теоретична і практична розробка проблеми адаптації в педагогічній практиці підготовки фахівців означеного вище рівня до запиту суспільства має значні перспективи для наукового пошуку та інновацій в цьому напрямку.

Література:

1. Высшее образование в XXI веке. Подходы и практические меры: всемир. конф. по высш. образ. (ЮНЕСКО), Париж, 5-6 октября 1998г.) – М., 1999. – 253 с.
2. Глузман А.В. Университетское педагогическое образование: опыт системного исследования / А.В. Глузман – К.: Просвіта, 1997. – 306 с.
3. Зязюн І.А. Естетичний досвід особи / Іван Андрійович Зязюн. – К.: Вища

школа, 1976. – 174 с.

4. Кремень В. Вища освіта в соціокультурних змінах сучасності / Василь Кремень // Вища освіта України. – 2007. – №3. – С. 9-14.

5. Рудницька О. Мистецтво у розвитку культури студентів / Рудницька О. // Діалог культур: Україна у світовому контексті. Мистецтво і освіта: зб. наук. пр. – І.: Каменяр, 1998. – Вип. 3. – С.82-88.

6. Эстетическая культура / [под ред Н.И.Кнященко]. – М.:ИФРАН, 1996. – 201 с.

Удовіченко Г. М.

ДИДАКТИЧНА ПОЛІМОТИВАЦІЯ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Сучасний студент-гуманитарій уже з перших років університетського навчання занурюється у світ навчальної та наукової комунікації, засвоює принципи роботи в умовах так званого Відкритого доступу (Open Access), академічної свободи, яка в індивідуально-особистісному вимірі тісно межує з відчуттям відповідальності за хід і результати навчання.

Відомо, що для людини одночасний прояв і дія мотиваційних факторів різного походження представляє собою практично постійний фон життя. Тому, як зазначають дослідники, актуальною є не сама по собі констатація полімотивованості діяльності (а навчальної діяльності це твердження стосується у першу чергу), а проблема її форм і механізмів. Феномен дидактичної полімотивації є усвідомлюваним ще з середини ХІХ ст.: «... Більшість бажань людини – не прості бажання, що виникають із одного якого-небудь прагнення, – писав К. Шинський, – а бажання складні, що виникають із різних прагнень, які поєдналися разом з яким-небудь обширним уявленням або обширною системою уявлень саме тому, що різні сторони цього уявлення, або різні частини цієї системи уявлень задовольняють декілька різних прагнень» [3, с. 507]. У сучасній термінології ці слова означають, що діяльність і поведінка людини завжди є полімотивованими, не варто враховувати в навчальному процесі вищої школи. Л. Божович пише про те, що не тільки одна й та ж потреба може втілюватись у різні об'єкти, а й в одному й тому ж об'єкті можуть утілюватися різні потреби, що взаємодіють, переплітаються, а інколи й протирічають одна одній. Оцінка для студента як мотив навчальної діяльності у процесі вивчення гуманітарних дисциплін може бути мотивована потребою відповідати власній самооцінці, вимогам викладача, бажанням затвердитись у групі однолітків та іншими потребами.

Однак і педагоги, і психологи неодноразово констатували той факт, що вплив полімотивації, хоч і сприймається як даність, проте послідовно не реалізується. Навіть у суто психологічних наукових дослідженнях, як цілком справедливо зауважувала З. Калмикова, науковці, як правило, працюють з одним яким-небудь мотивом.

Н. Бордовська зазначає, що нині у викладачів уже не викликає сумнівів той факт, що